

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมนะ วันนี้เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พอวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา รัฐบาลเขาหยุดงานให้ เขาหยุดให้วันหนึ่ง รัฐบาลเขาหยุดงานให้ เขาหยุดเพราะอะไรล่ะ เพราะเราเกิดในประเทศอันสมควรไง เราเกิดในประเทศอันสมควรเพราะประเทศของชาวพุทธไง พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำหัวใจของชาวไทย ถ้าประจำหัวใจของชาวไทย ผู้ที่ปกครองเขาก็เป็นชาวพุทธเหมือนกัน เขาหยุดงานให้วันหนึ่ง หยุดให้วันหนึ่งให้คนไปทำบุญกุศลกัน หยุดงานให้คนไปแสวงหาคุณงามความดี แต่คนที่เขาอ่อนด้อย จิตใจของเขาเข้าไม่ถึง สัจจะความจริง พอหยุดให้วันหนึ่งเขาก็ไปเที่ยวไง เขาหยุดงานให้วันหนึ่ง ได้กำไรมา ๑ วัน

ความตั้งใจว่าหยุดงานให้วันหนึ่งให้ไปสร้างคุณงามความดี ให้พยายามรู้เอิ้น พยายามค้นคว้าใจของเราให้เจอ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ตรัสรู้ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยนี้ไว้วางธรรมวินัยนี้ไว้หรือสัตว์ขนสัตว์ ก็หรือสัตว์ขนสัตว์ในหัวใจของสัตว์โลก

เวลาเราบอกมนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสรรเสริญการเกิดเป็นมนุษย์ เวลาคนที่เขาอ่อนด้อยนะ เขาบอกว่ามนุษย์นี้ตัวทำลายมนุษย์นี้ทำร้ายเขาทั้งนั้นนะ มนุษย์นี้

ใช่ มนุษย์ที่เลว มนุษย์ที่กิเลสตัดความทะยานอยากมันครอบงำหัวใจ

มนุษย์ที่ประเสริฐ มนุษย์ที่ประเสริฐนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นมนุษย์เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ในบรรดาสัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุดไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่สั่งสอนเทวดา อินทร์ พรหมไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้สั่งสอนมนุษย์เราให้เป็นพระอรหันต์ไง มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐๆ เพราะมีคุณธรรมในหัวใจไง คุณธรรมในหัวใจมันจะเกิดขึ้นมาได้

วันนี้วันหยุด เขาหยุดให้แสวงหาคุณงามความดีในใจใจ เวลาแสวงหาคุณงามความดีในใจ เรามาทำบุญๆ ทำบุญที่ไหนนะ เพราะใจมันอยากทำ ใจมันอยากทำ ทำขึ้นมาแล้วมันเป็นบุญกุศลของเรา

เด็กน้อยเดี๋ยวก็บังคับให้มันทำๆ เพราะชักจูงมันมา ฟังไว้ในหัวใจใจ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน เวลาหาเงินมาได้ ๑ บาท ๑ บาทไว้ทำบุญ ๑ บาทไว้เลี้ยงพ่อแม่เลี้ยงแม่ ๑ บาทเก็บไว้เป็นสมบัติของเรา ๑ สิ่งนั้นค่อยฟังไว้ในดิน ฟังไว้ในดิน ทำบุญกุศลฟังไว้ในดิน การเสียดละอย่างนี้มันฟังไว้ในหัวใจใจ ถ้าหัวใจคนได้ปฏิบัติ มันเป็นที่พิเศษสมบัติใจ พิเศษสมบัติ ถ้าเราระลึกถึงคุณงามความดีของเรา นึกถึงกุศลของเรา เราจะมีกำลังใจในใจของเรา

ถ้าเรานึกถึงความทุกข์ความยาก เรานึกถึงแต่สิ่งที่เบียดเบียนกัน แบบว่ามนุษย์เป็นผู้ทำลายๆ

มันทำลายดี มันทำลายเพราะมันมีวิชา มันทำลายเพราะมันมีต้นหาความทะยานอยาก มันทำลายเพราะมันอยากดังอยากใหญ่ มันอยากอยู่บนหัวคน แต่เวลาหัวใจมันหาไม่เจอใจตัวเองไม่รู้จัก รู้จักแต่คนอื่นทั้งนั้นนะ

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนานะ เราเกิดในประเทศอันสมควรนะ ถ้าเราไปเกิด ไปคูสิไปคูที่อื่นเขา เขาเกิดมาเขามีความทุกข์ความยากทั้งนั้นนะ เขามีความทุกข์ความยาก ถ้าความทุกข์ความยาก เวลาที่มีมนุษย์อพยพ เขาอพยพเพราะเศรษฐกิจ อพยพเพราะความทุกข์ความยาก แต่เวลามันเกิดสงครามศาสนานะ มันตามฆ่าตามล้างกันตลอด มันไม่จบไม่สิ้น นี้เวลาอพยพอพยพเพราะอะไรละ อพยพเพราะเศรษฐกิจ อพยพต่างๆ

เราเกิดในประเทศอันสมควร ถ้าเกิดในประเทศอันสมควร ประเทศที่ว่าผู้นำที่ดี สิ่งต่างๆที่ดี ผู้นำที่ดี ถ้าผู้นำทางโลกเขาเข้าได้แค่นั้น เขาก็หยุดงานให้วันหนึ่ง หยุดราชการให้ ให้เราแสวงหาความดีของเรา ถ้าแสวงหาความดีของเรานะ เรามาวัดมาวากัน เราจะมาประพฤติปฏิบัติกัน มาด้วยกัน คนเหมือนกัน เคนจงกรมเหมือนกัน นั่งสมาธิเหมือนกัน อีกคนหนึ่งได้สมาธิ อีกคนหนึ่งไม่ได้ เวลานั่งภาวนา อีกคนหนึ่งปัญญาเลอเลิศเลย อีกคนหนึ่งนั่งหัวทิ่มบ่อ มีแต่ความทุกข์ความยาก ทำไมไม่เหมือนกันละ กิริยาเหมือนกัน ทำเหมือนกัน มีเจตนาเหมือนกัน ขวนขวายเหมือนกัน มันทำเหมือนกัน แต่มันไม่ได้ ไม่ได้เพราะอะไรละ

ไม่ได้เพราะ คุณี หัวใจของคนที่มีมันอ่อนแอ อ่อนแอก็พึ่งตัวเองไม่ได้ หัวใจคนที่ปานกลางก็ชวนขวยทำคุณงามความดี หัวใจคนที่ละเอียดลึกซึ้ง หัวใจของเขาๆ หัวใจของเขามันมาจากไหนล่ะ

เรามีลูกมีหลานกัน อยากให้ลูกหลานเราคิดดี ทำดี อยากให้เป็นคนดีทั้งนั้นนะ อยากให้ลูกหลานเรามีความสุขๆ ใจ แล้วความสุขมันมาจากไหนล่ะ ถ้าความสุขของเขา ถ้าเขารู้จักตัวของเขาเอง ที่เรามาค้นคว้าๆ อยู่ที่นี่ เขาแสวงหา เขาตะครุบหาความสุขกันนะ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่งอยู่โคนต้นโพธิ์ ลมหายใจเข้ารู้ ลมหายใจออกรู้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำอานาปานสติ หายใจเข้า ระลึกรู้ตลอด หายใจออกรู้ตลอด กำหนดลมหายใจ กำหนดสติเกาะอยู่ที่นั่น มันมีความสุข ความสุขอันนี้ระลึกได้ตั้งแต่เป็นราชกุมาร

พระเจ้าสุทโธทนะออกทำแรกนาขวัญ เอรราชกุมารไปไว้ที่โคนต้นหว้า เวลากำหนดลมหายใจเข้าและลมหายใจออกด้วยอานาจาสนาบารมีของท่าน ท่านทำของท่าน พระอาทิตย์คล้อยไปแล้ว เงาของต้นหว้านั้นมันไม่ตามไป แล้วก็มีความสุขอันนั้นมันฝังใจ ความสุขอันนั้นมันฝังใจ เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เติบโตขึ้นมาได้ออกศึกษาออกค้นคว้ามาขนาดไหน เวลาประพฤติปฏิบัติก็ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เพราะว่าเขาประพฤติปฏิบัติกันอยู่ ไปศึกษากับเขาไปค้นคว้ากับเขา ไม่มีอันใดเป็นของจริงเลย ไม่มีอันใดเป็นของจริงเลย มันเจริญแล้วเสื่อม แล้วเจริญ มันเป็นการรักษาหัวใจไว้ชั่วคราวเท่านั้น

เวลามันระลึกถึงก็ระลึกถึงโคนต้นหว้านั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากำหนดลมหายใจเข้าลมหายใจออก ทำอานาปานสติ มันเกิดความสุขๆ ความสุขหาได้ในหัวใจนี้ ความสุขหาได้ด้วยใจที่สงบระงับ ความสุขหาได้ด้วยหัวใจที่มันอึดเต็ม ความสุขหาได้ในร่างกายนี้ ความสุขไม่ต้องไปหาเอาจากข้างนอก แต่คนเราแสวงหากัน เขาหยุดให้วันหนึ่งให้ไปทำบุญกุศล มันก็ไปเสียแหม! ตั้งโปรแกรมกันไปเลยนะ จะไปทั่วโลกเลยนะ

แต่เวลาคนที่มีสติปัญญา นะ นักบินมันบินรอบโลก มันเที่ยวทุกวัน มันเบื่อแล้ว โอ้เราจะไปเที่ยวกับเขา แต่หัวใจของเรา นักบินมันก็อยากหา ไลน์สไตน์ยังอยากหาเลย ไลน์สไตน์ยังอยากจะเป็นชาวพุทธเลย อยากจะประพฤติปฏิบัติเลย เพราะทางทฤษฎีเขาค้นคว้าแล้วว่ามันใช่

แต่ในการปฏิบัติยังไม่เกิด มันใช่ แต่การปฏิบัติมันยังไม่มีใจ แต่ของเรา เราเป็นชาวพุทธ ครูบา อาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติ ท่านทำเป็นตัวอย่าง

เวลาหลวงตาท่านว่านะ เวลาเดินจงกรมขาดสติ หมามันก็เดินได้ หมามันมี ๔ ขาคือมัน เดินดีกว่าเรามาก หมามันไม่ล้า หมาเดิน ๔ ขา หมาไม่ล้าหรือก ไก่เราเดินไปเดินมาผลๆ ล้ามันนะ นี่ใจ กิริยา มันใช่ แต่ยังไม่ได้ประพฤติปฏิบัติให้เป็นจริงขึ้นมา นี่ก็เหมือนกัน มันใช่ เราเชื่อของเรา มีศรัทธาความเชื่อของเรา เราจะทำของเรา ถ้าทำของเรามันต้องทำให้เป็นความจริงขึ้นมาใน หัวใจ ถ้าเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจ

เวลาหลวงตาท่านพูดถึงหลวงปู่ลี เศรษฐีธรรมๆ เศรษฐีธรรมมันมาจากไหนล่ะ

เศรษฐี เราเป็นเศรษฐี เป็นคนมั่งมีศรีสุข เราต้องขวนขวาย เราต้องหาทรัพย์สมบัติมาเป็นของเราใช้ไหม นี่เศรษฐีธรรมๆ เศรษฐีธรรมในหัวใจ แล้วใครเห็นล่ะ หลวงตาเห็นว่าหลวงปู่ลี เป็นเศรษฐีธรรมๆ

เศรษฐีธรรมมันก็ต้องมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา การกระทำขึ้นมาเป็นมรรคเป็นผลขึ้นมา มันต้องมีมรรคของมันขึ้นมา ถ้ามรรคขึ้นมา มันเป็นผลของมัน เวลาผลขึ้นมาเป็นอกุปป์ธรรม

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา กุปป์ธรรม สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ก็ว่าศึกษากันนะ สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมะเป็นอนัตตา สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมะเป็นอนัตตาๆ

เวลาเศรษฐีธรรมขึ้นมา ถ้าเป็นอนัตตา มันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ถ้าเป็นอนัตตา เราก็ว่างเปล่า เราก็ไม่มีอะไรตกค้างในใจสิ แต่เนี่ยเวลาพิจารณาไปแล้วมันละสังโยชน์ ๓ กามราคะ- ปฏิฆะอ่อนลง เวลา กามราคะ-ปฏิฆะขาดลงนะ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา มันขาดไป มันเป็นอกุปป์ธรรมนะ นั่นนะมันเป็นอนัตตาตรงไหนล่ะ

อกุปป์ธรรม อฐานะที่จะเปลี่ยนแปลง คงที่ตายตัวในใจของหลวงปู่ลี เศรษฐีธรรมๆ

เขาเป็นเศรษฐีกันโดยที่เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เป็นเศรษฐีกันด้วยการภาวนา เป็นเศรษฐีขึ้นมาด้วยมรรคด้วยผล เขาไม่ใช่เศรษฐีอย่างพวกเรา โอ๊ย! ขวนขวายเลยนะ จะเป็นเศรษฐีโลกอันดับ ๑ อันดับ ๒ แล้วเดี๋ยวมันก็ขึ้นๆ ลงๆ นะ อันดับ ๒ มาเป็นอันดับ ๓ อันดับ ๓ เป็นอันดับ ๑ อันดับ ๑ ตกไปอยู่อันดับที่ ๑๐ นี่ใจ อนิจจังไหม หาอย่างนั้นมาก็ไม่เท่ากันใจ

แต่เศรษฐกิจที่ตายตัว ออุปสรรค อฐานะที่จะเปลี่ยนแปลง เป็นพระโศคบันเป็นพระโศคบันตลอดไป จะไปเกิดภพชาติไหนก็เป็นพระโศคบันถ้ายังไม่สิ้นกิเลส เป็นพระอรหันต์ก็เป็นพระอรหันต์ตลอดไป ตลอดไป ตลอดไปเพราะมันเป็นความจริงของมันไง นี่เศรษฐกิจเขาเป็นเศรษฐกิจอย่างนั้น ถ้าเศรษฐกิจอย่างนั้นนะ เราหาสิ่งที่เป็นสัจจะความจริงใจ นี่สิ่งที่เป็นสัจจะความจริง

พระพุทธศาสนาเขาถึงหยุดงานให้ๆ เราเกิดในประเทศอันสมควรนะ แล้วมองไปข้างนอก มองไปที่เขาแย้งชิง มีแต่ปัญหาทุกรานกัน มีความเห็นไม่เหมือนกันก็ทำร้ายกัน ฆ่ากันแก่งกัน ไปศึกษาในประวัติศาสตร์แล้วมันเศร้าใจ ต้องหนีหนีเอาชีวิตรอด หนีเอาชีวิตรอดเพราะความเชื่อของเราหลายๆ ใจ เราเชื่อของเราอย่างนี้ เราต้องตาย เราเชื่อของเราอย่างนี้ เราต้องตาย เพราะเขาตามฆ่าตามล้างตามผลาญ

แต่ความเชื่อของเราไม่มีอย่างนั้น ความเชื่อของเราเป็นศรัทธาความเชื่อ เวลาศึกษาค้นคว้าหาของเรา ถ้าศึกษาค้นคว้าหาของเรา เราทำของเรา นี่เกิดในประเทศอันสมควรนะ แล้วถ้าบ้านเมืองมันปั่นป่วน บ้านเมืองมันเป็นปัญหาขึ้นมา เราจะไม่มีโอกาสประพฤติปฏิบัติกันหรอก ถ้าบ้านเมืองมันสงบร่มเย็น ถ้าความสงบร่มเย็นอย่างนี้มันเกิดจากไหนล่ะ? เกิดมาจากผู้นำที่ดี ผู้นำที่มีใจเมตตาต่อกัน อย่าทำลายกัน เขามีความเห็นอย่างไรมันเรื่องของเข สัตว์โลก สัพพะเสตตะ สัตว์ทั้งหลายเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น จงเป็นสุขๆ เกิด

ถ้ามีความเชื่ออย่างนั้น มีปัญญาอย่างนั้นก็สาธุชวนขวยเข้าไป ทำเข้าไป ถ้าบอกว่าทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี แต่ทุกศาสนาสอนให้คนถึงธรรมหรือเปล่า ถ้าถึงธรรมอันนั้นมันจะพิสูจน์กันได้ เขาจะประพฤติปฏิบัติขนาดไหนมันเรื่องของเข แต่ธรรมสากล จุฬามงคล มุตตม ถ้ามันไม่มีมรรคไม่มีผล มันไม่รู้ไม่เห็นหรอก ถ้าไม่รู้ไม่เห็นนะ เวลาจิตใจมันดีมันก็ดีชั่วคราวหรอก เวลาจิตมันเสื่อมนะ ค้นคว้าหาตัวเองไม่เจอ

ดูพระสิ เวลาพระเราปฏิบัติดีๆ มีชื่อเสียงโด่งดังมาก ถึงเวลามันเสื่อม ลึกหมด ลึกไปแล้ว พวกเราเสียใจด้วย ลึกแล้วสะท้อนพวกเราด้วย นี่ไง เพราะมันไม่มีข้อเท็จจริงใจ ถ้ามันมีข้อเท็จจริงขึ้นมา เศรษฐีธรรม เป็นเศรษฐกิจจริงๆ เพราะธรรมะมันอุปสรรค อุปสรรคคือว่าเราจับต้องไม่ได้หรอก มันเหนือโลก เหนือโลกเหนือสังสาร ทุกคนรู้ไม่ได้หรอก แต่ถ้าเวลาปฏิบัติไปแล้ว ถ้าเป็นจริงขึ้นมาแล้วอันเดียวกัน ถ้าอันเดียวกัน มันจะรู้กันอย่างไร

นี่ไง เราถึงเกิดมาในกึ่งกลางพระพุทธศาสนา เราเกิดมาท่ามกลางครูบาอาจารย์ของเรา ตั้งแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านคุยกัน ท่านตรวจสอบกัน เวลาหลวงปู่มั่นท่านฝึกลูกศิษย์ลูกหาของท่าน ท่านถึงพูด “หมู่คณะให้จำหลวงปู่ขาวไว้นะ หลวงปู่ขาวได้คุยกับเราแล้วนะ ให้จำหลวงปู่พรหมไว้นะ” แล้วเวลาพูดถึงพระรุ่นหลัง “ให้จำท่านมหาไว้นะ เพราะท่านมหาดีทั้งนอกดีทั้งใน” ท่านสงสัยไว้ๆ นี่ไง ท่านตรวจสอบกันๆ ไง

แล้วผู้ที่ดีทั้งนอกดีทั้งใน ข้างนอก ข้างนอกก็คือศีล คือข้อวัตรปฏิบัติ ข้างนอก ข้างในคือหัวใจใจ เวลาข้างนอกมันสวยงาม ข้างนอกมันน่าฟังพาอาศัยได้ ข้างนอกก็เป็นจรตนิสัย มันเป็นผู้ให้ได้ แต่ข้างในมันไม่มี ทำอย่างไรละข้างในไม่มี ถ้าข้างในไม่มีขึ้นมา เวลาลูกศิษย์ลูกหาถามขึ้นมา มันอาย แต่ถ้าข้างในมันมีนะไม่ต้องถามหรอก ท่านชี้ให้เลย จิตใจที่สูงกว่าจะชักนำจิตใจที่ต่ำกว่าขึ้นมา แต่พวกเราไม่รู้ไม่ได้ รู้ไม่ได้ มองแต่ข้างนอกไป

สันตกายๆ ในพระไตรปิฎก พระเขาร่ำลือว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะท่านสงบเสงี่ยมเจียมตัวมาก เรียบร้อยมาก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไม่ใช่ ยังไม่ใช่ ไปเรียกสันตกายมา ก็เลยเทศนาว่าการเรื่องการพิจารณากาย บอกสันตกายท่านเคยเกิดเป็นราชสีห์มา ๕๐๐ ชาติ คำว่า “๕๐๐ ชาติ” สติสัมปชัญญะสมบูรณ์ไฉน พอมารเกิดเป็นพระสันตกาย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ พระสันตกายเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเลย

มันจะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเพราะฟังเทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันจะฟังเทศน์ขึ้นมาเพราะเกิดปัญญา มันจะฟังเทศน์ขึ้นมาเพราะเกิดมรรค มรรคคือศีล สมาธิ ปัญญา มันเกิดปัญญาขึ้นมาจากภาวนามยปัญญา ตัวเองก็มีปัญญาอยู่แล้ว แต่ไม่มีคนชักนำ ไม่มีคนจูง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการได้การพิจารณากาย พระสันตกายท่านสงบเสงี่ยมอยู่แล้ว ท่านพิจารณาของท่านตามไป ท่านพิจารณาของท่านตามไป ถ้ามันพิจารณาตามไป

เห็นคนเขาหั่นผัก ถ้าเราไม่หั่นผัก ผักของเราก็กองอยู่บนเขียง เขาหั่นผักก็เป็นของเขา หั่นผักเสร็จ เราดูเขาหั่นผัก เราก็หั่นตามของเราไปๆ เขาหั่นผักเสร็จ เราก็หั่นผักของเราเสร็จ นี่ก็เหมือนกัน เวลาเทศนาว่าการขึ้นไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ขึ้นไป สันตกาย

พิจารณาตามไปๆ สันตกายเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเหมือนกัน เห็นไหม มันต้องมีเหตุมีผล มันต้องมีมรรคของมันเป็นความจริงอย่างนี้ขึ้นมา มันถึงเป็นความจริงใจ

ถ้าเป็นความจริง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนามันสำคัญที่นี้ไง สำคัญในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เทศนาว่าการขึ้นมา ลูกศิษย์ลูกหาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา คำว่า “เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา” มันมีหลักมีเกณฑ์ไง ธรรมทายาท พอธรรมทายาทขึ้นมา มันเป็นหลักเป็นชัยใจ เป็นหลักเป็นชัยให้เรา แล้วพวกเราหาตรงนี้ไง

เวลาคนไปโรงพยาบาล หมออยู่ไหนๆ จนประท้วง หมอมาซ้ำ นี่เหมือนกัน คนที่จะเป็นจริงๆ นั้นละคือหมอแท้ๆ ใจ รักษาหัวใจๆ ใจ ชักนำหัวใจนั้นให้เป็นจริงขึ้นมาใจ ในโรงพยาบาลไหน เวลาเข้าไปถึงโรงพยาบาลแล้วหมอไม่มา เดินประท้วงเขา แล้วโรงพยาบาลมันจะไม่มีหมอแล้ว ถ้ามีหมอขึ้นมา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเป็นหมอใหญ่ เป็นผู้ที่รักษามา รักษาหัวใจของสัตว์โลกมาใจ ถ้าเราจะรักษาค้นคว้าหาสังฆธรรม สังฆธรรมอยู่ที่นี้ สังฆธรรมมันอยู่ที่นี้ หาของเราให้เจอ

ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาธุ เพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เราถึงมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นรัตนตรัย เป็นแก้วสารพัดนึกที่ให้เราพึ่งพาอาศัย แล้วเราก็พยายามทำของเราขึ้นมาให้เป็นจริงขึ้นมา ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต เอวัง